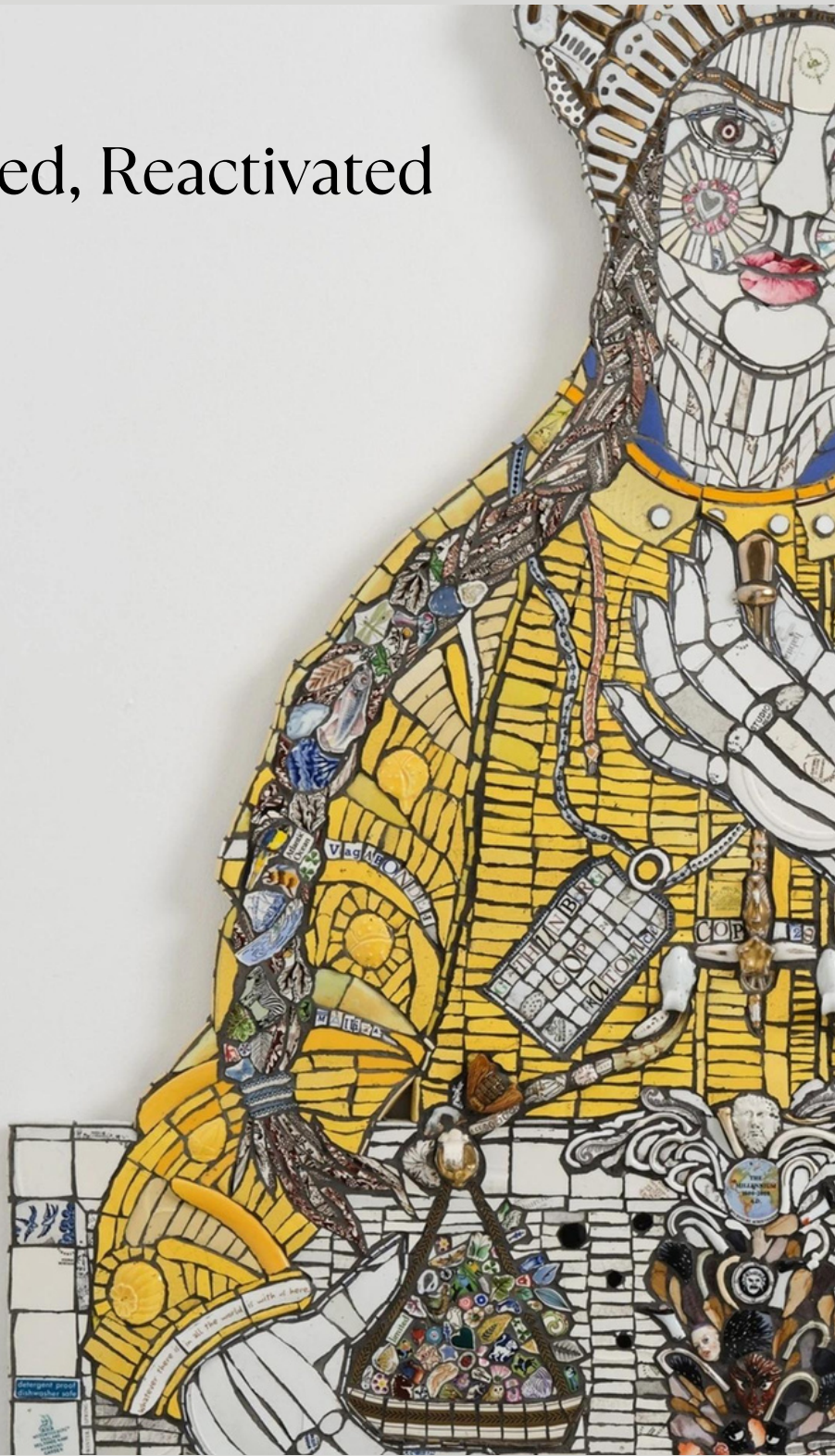

Sustainable Ceramics #1

Recycled, Repaired, Reactivated

About

The group exhibition *Sustainable Ceramics #1: Recycled, Repaired, Reactivated* opens in the Princessehof National Museum of Ceramics on 25 November 2023 and runs until 3 November 2024. Artists and designers from the Netherlands and abroad focus on the future of sustainability within their field. By reusing materials, and repairing and reactivating works, the objects in this exhibition have significantly less negative impact on the planet. The exhibition explores both conventional and modern methods of sustainable ceramic production: from mosaics composed from shards, to pioneering forms of biomineralisation. With these impressive and innovative works, the Princessehof National Museum of Ceramics aims to inspire visitors to think about repairing and recycling in their daily lives. *Sustainable Ceramics #1: Recycled, Repaired, Reactivated* is the first in a trilogy of exhibitions on sustainability.

Featuring works by Kerstin Abraham (Germany, 1956), Alix Arto (Switzerland, 1994), Olivia Barisano (France, 1982), Thelma Boateng (Netherlands, 1994), Jie Chen (China, 1988), Nicole Chrysikou (Greece, 1992), Sara Howard (UK, 1997), Katrine Køster Holst (Denmark, 1979), Neha Kudchadkar (India, 1982), Cleo Mussi (UK, 1965), Benedetta Pompili (Italy, 1995), Caroline Slotte (Finland, 1975), Bart Vernooij (Netherlands, 1996), and others.

The production of ceramics is extremely unsustainable: clay is fired at high temperatures which consumes huge amounts of energy, glazing is often highly polluting, and raw materials are finite. With the *Sustainable Ceramics* exhibition series, the Princessehof investigates the future of ceramics as a medium, and what this future holds for artists and designers, as well as for museums. In this first exhibition, both makers and visitors are invited to think about reusing (raw) materials. The exhibition is an invitation to be creative and think about recycling, repairing and reactivating ceramics.

Over

Vanaf 25 november 2023 t/m 3 november 2024 presenteert Keramiekmuseum Princessehof Sustainable Ceramics #1: Recycled, Repaired, Reactivated. In deze groepstentoonstelling richten kunstenaars en ontwerpers, uit binnen- en buitenland, hun blik op de toekomst van duurzaamheid binnen hun vakgebied. Door materiaal opnieuw te gebruiken, werk te repareren en te reactiveren hebben de werken in deze expositie aanzienlijk minder negatieve impact op de planeet. In de tentoonstelling worden zowel conventionele als moderne methodes van duurzame keramiekproductie onderzocht: van traditionele mozaïeken, bestaande uit scherven, tot baanbrekende vormen van biomineralisatie. Het nationale Keramiekmuseum wil met deze indrukwekkende en innovatieve werken bezoekers inspireren om ook zelf na te denken over reparatie en hergebruik in hun dagelijks leven. Sustainable Ceramics #1: Recycled, Repaired, Reactivated is de eerste tentoonstelling in de tentoonstellingstrilogie over duurzaamheid.

Met werk van onder andere Kerstin Abraham (Duitsland, 1956), Alix Arto (Zwitserland, 1994), Olivia Barisano (Frankrijk, 1982), Thelma Boateng (Nederland, 1994), Jie Chen (China, 1988), Nicole Chrysikou (Griekenland, 1992), Sara Howard (Verenigd Koninkrijk, 1997), Katrine Køster Holst (Denemarken, 1979), Neha Kudchadkar (India, 1982), Cleo Mussi (Verenigd Koninkrijk, 1965), Benedetta Pompili (Italië, 1995), Caroline Slotte (Finland, 1975) en Bart Vernooij (Nederland, 1996).

De productie van keramiek is bij uitstek niet duurzaam: het bakken van klei gebeurt op hoge temperaturen en kost enorm veel energie, glazuur is vaak zeer vervuilend en de grondstoffen zijn eindig. Met de expositiereeks Sustainable Ceramics onderzoekt het Princessehof welk toekomstperspectief keramiek heeft als medium. En waar deze toekomst ligt voor kunstenaars en ontwerpers, maar ook voor het museum zelf. In deze eerste expositie in de reeks worden zowel makers als bezoekers uitgenodigd om na te denken over het hergebruiken van grondstoffen en materialen. In de tentoonstelling is ruimte om zelf creatief aan de slag te gaan en na te denken over het recyclen, repareren en reactiveren van keramiek.

Contents

Inhoud

Kerstin Abraham	1
<i>Palimpsest</i>	1
<i>Absence</i>	4
Alix Arto	7
Olivia Barisano	10
Thelma Boateng	13
Jie Chen	16
Nicole Chrysikou	19
Sara Howard	22
<i>Circular Ceramics</i>	22
<i>Conserving Ceramics</i>	25
Katrine Køster Holst	28
<i>The Outline</i>	28
<i>The Phantom Image of an Owl</i>	31
Neha Kudchadkar	34
Cleo Mussi	37
Benedetta Pompili	40
Caroline Slotte	43
Bart Vernooij	46
Exhibition Views <i>Tentoonstellingsbeelden</i>	49
Colophone	53
Colofoon	55
Image Credits Verantwoording afbeeldingen	57

Kerstin Abraham

Palimpsest, 2023

porcelain, paper, glazing, reworked newspapers, ceramic wall objects first version
executed in collaboration with EKWC

'A *palimpsest* is a surface (document, rock, wall etc.) that has been reused or altered and bears visible traces of its earlier form.

I have been working on the *Palimpsest* series for over ten years and have created previous versions in Italy, Germany, and the UK. It's like a constantly evolving diary in which text, images and plates are altered and reused to create new 2-D and 3-D compositions. For each series, I choose a local newspaper on the basis of its layout and lettering. The installation has multiple layers including the reassembled newspapers forming wallpaper, drawings on the wall-paper, and reworked plates.

Palimpsest deals with the artificial distinction between art and ornament – the sublime and the mundane. I want to develop a new type of visual language that blurs these binaries. I don't think there should be distinctions and hierarchies: ornament comes from drawing, and drawing comes from ornament, it's always been that way and always will be.'

on loan from the artist

Kerstin Abraham

Palimpsest, 2023

porselein, papier, glazuur, bewerkte kranten, schotels, keramische wandobjecten

‘Een *palimpsest* is een oppervlak (bijvoorbeeld een document, rotswand of muur) dat is aangepast of hergebruikt, maar waaraan je nog altijd de eerdere situatie kunt aflezen.

Ik werk al tien jaar lang aan de serie *Palimpsest* en heb verschillende versies gemaakt in Italië, Duitsland en Groot-Brittannië. Het is een soort dagboek, waarin tekst, afbeeldingen en gerecyclede borden met elkaar worden gecombineerd. Voor elke serie kies ik een lokale krant die als basis dient. De installatie heeft verschillende lagen: de nieuwsberichten worden een soort behang, daarop breng ik tekeningen aan en de gerecyclede borden.

Palimpsest gaat over het kunstmatige onderscheid tussen kunst en decoratie. Kunst wordt gezien als het summum, decoratie als ordinair. Ik wilde een nieuw soort visuele taal ontwikkelen, waarbij dat onderscheid wegvalt. Ik denk namelijk dat er helemaal geen verschil is: ornament komt van tekenkunst en tekenkunst komt van ornament. Zo is het altijd geweest, en zo zal het altijd zijn.’

bruikleen van de kunstenaar

Kerstin Abraham

Absence, part I, 2018-2023

plates (porcelain, glazing)

‘Staffordshire had an abundance of coal and clay, which led to the 18th century birth of the ceramics industry in Stoke-on-Trent. Over time, their methods were copied and factories were established across Europe using the same mass-production techniques. Most factories use back stamps to brand their products. These stamps embody the transfer of industrial technology from Stoke and are a form of vernacular graphic design.

In the 1980s the British and European ceramics industry began to decline, with factories relocating to Eastern Europe and then to Asia. High labour and energy (fossil fuel) costs have resulted in the closure of most British and European ceramics factories in recent decades.

For *Absence*, I collected a large number of plates made by Dutch and European factories. Plates with stamps from Stoke-on-Trent are deliberately absent. *Absence* serves as a memorial for the ceramics industry in Stoke-on-Trent, a city that is crippled by long-term unemployment and poverty.’

on loan from the artist

Kerstin Abraham

Absence, part I, 2018-2023

borden (porselein)

‘Staffordshire had een grote hoeveelheid steenkool en klei. Daarom groeide de keramiekindustrie in Stoke-on-Trent tijdens de achttiende eeuw gigantisch. Door de jaren heen werden hun methoden en technieken geïmiteerd door fabrieken in heel Europa. De meeste van die fabrieken zetten hun stempel op de achterkant van die producten. Die stempels zijn tegelijkertijd een staaltje grafisch ontwerp, maar laten ook zien hoe de industrie langzaam verdween uit Stoke-on-Trent.

Zo rond 1980 begon de keramiekindustrie in Groot-Brittannië en Europa te verminderen. Veel fabrieken verhuisden naar Oost-Europa en Azië. Hoge arbeids- en energiekosten maakten dat de fabrieken in Groot-Brittannië en Europa inmiddels zijn gesloten.

Voor *Absence* verzamelde ik een grote hoeveelheid borden die zijn gemaakt in Nederlandse en Europese fabrieken. Ik heb er met opzet geen borden in verwerkt uit Stoke-on-Trent. *Absence* betekent ‘afwezigheid’. Het werk is een herinnering aan de verdwenen keramiekindustrie in Stoke-on-Trent, waardoor de regio nu kampt met werkloosheid en armoede.’

bruikleen van de kunstenaar

Alix Arto

Vestige (series), 2022
earthenware, bricks, glazing

‘The project was initiated during a residency at La reserve des Arts, an upcycled materials arts association in Marseille. The city is surrounded by rubble from the building industry. Bricks have been produced here since antiquity due to excellent local clay deposits.

On a walk in the hills, I found many ancient bricks with interesting shapes and textures. I wanted to do something with them. Looking at the surrounding nature with its plant life, I decided to give these bricks a completely different function: a vase.

I had prior experience with ceramics, but enlisted the help of experienced ceramicists for this project. We experimented to find the right way to customise the bricks. Sustainability has always been the basis of my work and it’s a great feeling to take an overlooked waste object and turn it into something valued and loved.’

Princessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Alix Arto

Vestige (serie), 2022
aardewerk, baksteen, glazuur

‘Dit project ontstond tijdens een residence bij La reserve des Arts. Dat is een kunstvereniging in Marseille, die zich bezighoudt met recyclen en upcyclen. In de omgeving van Marseille zijn veel resten van de bouwindustrie te vinden. Zo worden daar al sinds de oudheid bakstenen gemaakt, omdat de kwaliteit van de lokale klei uitstekend is.

Tijdens een wandeling door de heuvels vond ik allerlei oude bakstenen met interessante vormen en texturen. Daar wilde ik iets mee doen. Geïnspireerd door de natuur besloot ik om de bakstenen een heel nieuwe functie te geven: die van een vaas.

Ik had al eerder met keramiek gewerkt, maar voor dit project kreeg ik hulp van ervaren keramisten. We experimenteerden met het maken van bodems die precies bij de vorm van de bakstenen pasten. Duurzaamheid is altijd de basis van mijn werk geweest. Het is geweldig om van een afvalproduct iets te maken dat écht gewaardeerd wordt.’

collectie Keramiëkmuseum Princessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds

Olivia Barisano

Versus, 2023
crushed porcelain

'This series of work was made in Brussels where I studied and worked for thirteen years. When I moved there, I reconnected with my Sicilian grandmother who had also immigrated to Belgium.

In 2016, I initiated a series of works titled *Mortier et Chinoiserie* presented here in a set called *Versus*. It is made from crushed porcelain trinkets I collected from flea markets. These abandoned and broken objects remind me of those on the shelves of my grandmother's home. They all have their own nostalgic histories. They were often bonbonnières used in celebrations of birth or marriage, or contained souvenirs of holidays, or gifts from abroad. Others were small religious statuettes, or fine porcelain tea sets.

I crushed all these objects to constitute a new raw material. Random objects and poignant histories are interlaced in these pieces. For me they symbolise life cycles and evolution. I thus created new objects with an intrinsic link to human history such as mortars, pestles, bowls, cups.'

Princessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Olivia Barisano

Versus, 2023

verbrijzelde porseleinen scherven

‘Deze serie maakte ik tijdens de dertien jaar dat ik in Brussel studeerde en werkte. Toen ik daarheen verhuisde, kreeg ik opnieuw contact met mijn Siciliaanse grootmoeder, die ook naar België was geïmmigreerd.

In 2016 maakte ik een serie getiteld *Mortier and Chinoiserie*, hier te zien onder de titel *Versus*. Het werk is gemaakt van fijngestampte porseleinen snuisterijen die ik op vlooiemarkten kocht. Deze vergeten, gebroken voorwerpen deden me denken aan de vele snuisterijen in mijn oma’s huis. Elk van die voorwerpen had een eigen nostalgische geschiedenis. Zo zaten er bonbonnières tussen die werden gebruikt tijdens feestdagen, of vakantie-souvenirs, of cadeautjes uit het buitenland. Maar kleine religieuze beeldjes en fragiele theesetjes zijn ook deel van de verzameling.

Ik verpulverde al deze voorwerpen tot grondstoffen voor nieuwe voorwerpen. Al die voorwerpen en hun geschiedenissen zijn dus in dit werk verweven. Voor mij symboliseren ze de cyclus van leven en dood. Met dit kunstwerk creëerde ik nieuwe objecten met een link naar de menselijke geschiedenis.’

collectie Keramiekmuseum Princessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds

Thelma Boateng

Patatje Speciaal, 2023

mosaic: ceramics, glue

'For me, the 'patatje speciaal' (fries with mayonnaise and satay sauce) is the epitome of Dutch snack culture. A quick bite that is consumed almost mindlessly, after which the plastic container disappears into the trash.

I analysed this iconic snack in order to create this artwork. Although it seems like a simple meal at first glance, it has a rather complex production process. I investigated that process because the origins of the ingredients are often taken for granted. I chose to work with recycled ceramic shards, which I had already collected over time.

The contrast between the durability of the mosaic and the fleeting consumption of the snack is very deliberate. In my daily life I try to be more mindful of what I eat, collect and throw away. With this work I want to challenge the viewer to think about that as well.'

Princessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Thelma Boateng

Patatje Speciaal, 2023

mozaïek, keramiek, lijm

‘Het patatje speciaal is voor mij het toonbeeld van de snackcultuur in Nederland. Een snelle hap die bijna gedachteloos wordt gegeten, waarna het plastic bakje in de prullenbak verdwijnt.

Voor dit werk heb ik het patatje speciaal letterlijk en figuurlijk ontleed. Hoewel het op het eerste gezicht een eenvoudige maaltijd lijkt, gaat er een complex productieproces aan vooraf. Dat proces heb ik nader onderzocht, omdat de herkomst van ingrediënten vaak als vanzelfsprekend wordt beschouwd. Ik koos voor mozaïek van gerecycled keramiek, die ik gaandeweg heb verzameld.

Met dit werk creëer ik een contrast tussen de duurzaamheid van mozaïek en de vluchtige consumptie van dit gerecht. In mijn dagelijks leven sta ik steeds meer stil bij wat ik eet, bewaar en weggooi. Met dit werk wil ik de kijker uitdagen om daar ook over na te denken.’

collectie Keramiëkmuseum Prinsessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds

7

Jie Chen

2023

Centuries-old recycling

From glues to staples and silver spouts to new handles: for centuries, ceramicists and owners have been coming up with creative solutions to reuse and repair cherished objects. With painstaking care, cracks are sealed and objects embellished, after which they can last for years to come.

Researcher and ceramicist Jie Chen delved into the Princessehof's collection in search of interesting stories about reactivated ceramics. She selected ten objects from hundreds. Five of them are displayed here, accompanied by her handwritten stories. Chen made illustrated postcards of the other five objects that invite everyone to consider reusing ceramics in a new way.

Do it yourself

Ceramicist Jie Chen found five inspiring examples of ceramic objects in the Princessehof's collection that are in need of completion and could use a makeover. Choose a postcard and give the object a new part, a new function or a whole new look. Take the postcard home, post it, or leave it here to inspire others.

Jie Chen

2023

Eeuwenoude recycling

Van lijmen tot nieten en van zilveren tuiten tot nieuwe handvatten: al eeuwenlang bedenken makers en eigenaars van keramiek creatieve oplossingen voor het hergebruiken en repareren van gekoesterde voorwerpen. Met grote zorg worden scheuren gedicht en voorwerpen verfraaid, waarna ze nog jaren mee kunnen. Onderzoeker en keramist Jie Chen dook in de verzameling van Keramiëkmuseum Princessehof, op zoek naar interessante verhalen over keramiek. Uit honderden voorwerpen koos ze er tien. Vijf ervan zijn hier op zaal te zien, toegelicht door middel van handgeschreven verhalen. Van de andere vijf voorwerpen maakte Chen geïllustreerde ansichtkaarten, waarmee ze iedereen uitnodigt om op een nieuwe manier te kijken naar het hergebruiken van keramiek.

Doe het zelf

In de verzameling van Keramiëkmuseum Princessehof vond keramist Jie Chen vijf inspirerende voorbeelden van keramische objecten die wel een toevoeging en een frisse blik kunnen gebruiken. Kies hier een ansichtkaart en geef het voorwerp een nieuw onderdeel, een nieuwe functie of een heel nieuw uiterlijk. Neem de ansichtkaart mee naar huis, doe hem op de post, of laat hem hier achter om anderen te inspireren.

Nicole Chrysikou

BacTerra, 2021

bacterial culture, stoneware

‘Ceramics are ubiquitous, but the production process isn’t sustainable because of the energy-consuming and carbon-heavy kiln firing process. But what if we could find alternative ways of creating ceramics? A way that doesn’t require kiln firing, made by living organisms and biological processes?’

The project *BacTerra* proposes the use of biotechnology called *biomineralisation* to create alternative ceramics. I started at home with basic pantry provisions: eggs, flour and sugar. This mixture yielded results, but the resulting ceramics weren’t waterproof. I enlisted the help of scientists and started an arduous process of experimenting.

I have figured out how this process works and which conditions are required for the bacteria to thrive. This culture needs to be fed and kept under ideal conditions to thrive and work its magic. It’s a bit like looking after a baby, or a small pet, like having nature as your collaborator.’

on loan from the artist

Nicole Chrysikou

BacTerra, 2021

bacteriële culturen, steengoed

‘Keramik is alomtegenwoordig, maar het productieproces is niet duurzaam. Vooral de klei-ovens gebruiken veel energie en produceren veel CO2. Maar is er misschien een alternatief? Een manier om keramik te maken, waarbij je geen oven nodig hebt, alleen levende organismen en biologische processen?’

Het project *BacTerra* onderzoekt het gebruik van een biotechnologie die *biomineralisatie* heet. Ik begon thuis met dingen die iedereen in de voorraadkast heeft: eieren, bloem en suiker. Dat mengsel leverde resultaten op, maar de keramik was nog niet waterdicht. Daarom riep ik de hulp in van een aantal wetenschappers. Samen begonnen we te experimenteren.

Ondertussen weten we hoe het proces werkt en welke omstandigheden de bacteriën nodig hebben. Het cultuurtje moet regelmatig worden gevoed en heeft specifieke omstandigheden nodig om zich prettig te voelen. Het is een beetje zoals een baby of een klein huisdier, het is alsof je samenwerkt met de natuur.’

bruikleen van de kunstenaar

Sara Howard

in collaboration with Kevala Ceramics

Circular Ceramics, 2022

stoneware made of 75 - 100% waste

the glazing was made of 35% glass and industrial stone slurry waste

'Sustainability has always been an integral part of my work and product design is a way to implement it. Circular Ceramics is a 14-piece tableware made from 70% and 100% waste. In order to achieve this, I researched the chemical properties of ceramics and the behaviour of each of the raw materials.

I then looked into companies that work with the same materials that are needed to make ceramics. My research led me to Bali, where I collaborated with a local pottery factory. We collected many local waste products that were then cleaned, crushed and purified. We started with kilos. Now we have tons, so we can really scale up!

The 100% waste range changes colour subtly with each batch of waste harvest, but the design remains focused on durability. The minimal design aims to appeal to a broad audience and can slot into any environment.'

Princessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Sara Howard

in samenwerking met Kevala Ceramics

Circular Ceramics, 2022

steengoed gemaakt van 75 – 100% afval

het glazuur is gemaakt van 35% glas- en industrieel steenslurryafval

‘Duurzaamheid is altijd een belangrijk onderdeel geweest van mijn werk en productontwerp is een goede manier om die duurzaamheid in praktijk te brengen. *Circular Ceramics* is een veertiendelig servies, gemaakt van 70% en 100% afvalproducten. Om dat te bereiken, moest ik eerst onderzoek doen naar de scheikundige eigenschappen van de grondstoffen.

Daarna onderzocht ik bedrijven die werken met diezelfde grondstoffen. Mijn onderzoek leidde me naar Bali, waar ik samenwerkte met een lokale pottenbakkersfabriek. We verzamelden verschillende afvalproducten, die we vervolgens reinigden en verwerkten. We begonnen met kilo's. Nu hebben we tonnen, dus we kunnen echt opschalen!

De producten die van 100% afvalstoffen zijn gemaakt, veranderen van kleur elke keer wanneer we ze maken. Het belangrijkste aan het ontwerp blijft de duurzaamheid, daarom kiezen we voor een minimaal ontwerp, dat een breed publiek aanspreekt en makkelijk kan worden geïncorporeerd in elk interieur.’

collectie Keramiekmuseum Princessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds

Sara Howard

Conserving Ceramics, 2020

stoneware with glazing made from zinc, tin, copper, cobalt and waste

‘Ceramics are often branded as sustainable, a viable alternative to plastics. But not many people know where the raw materials come from. I wanted to trace this journey, to map the scarcity of the minerals and their social and ecological impact on communities. This work is all about sharing that research to create more awareness.

These cups are glazed with zinc, tin, copper and cobalt. I arranged them according to the same categories used by the International Union for Conservation of Nature to denote endangered species.

The demand for these minerals is expected to rise with the transition to electric vehicles. Will it be economically viable for the ceramics industry to continue as present? The mining sector will be forced to continue expanding. This scaling up will magnify the impact of mining and quarrying on ecologies and societies across the globe.’

Princessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Sara Howard

Conserving Ceramics, 2020

steengoed met glazuur gemaakt van zink, tin, koper, kobalt en afval

‘Keramiëk wordt vaak gezien als de duurzame optie, een logisch alternatief voor plastic. Maar niet veel mensen weten waar de grondstoffen vandaan komen. Ik wilde die reis in kaart brengen, laten zien hoe schaars de materialen zijn en wat de sociale en economische impact is van die grondstoffenwinning. Met dit werk wil ik dat onderzoek delen met de wereld en zo meer bewustzijn helpen creëren.

Deze bekere zijn gemaakt van zink, tin, koper en kobalt. Ik arrangeerde ze volgens dezelfde richtlijnen die de International Union for Conservation of Nature gebruikt om bedreigde diersoorten te classificeren.

De vraag naar deze mineralen zal waarschijnlijk groter worden met de transitie naar elektrische voertuigen. Het is dus maar de vraag of het economisch mogelijk blijft om de keramische industrie op dezelfde voet voort te zetten. Er moeten dan nog meer grondstoffen worden gewonnen, en dat zal ook impact hebben op de natuur en de gemeenschappen die ervan afhankelijk zijn.’

collectie Keramiëkmuseum Prinsessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds

Critically Endangered

This ceramic cup was made using the oil component of the glass. The primary environmental concern is the extraction and production of waste heat.

The estimated time to run out is 10 years.

The energy of the production process is calculated without the additional effects of transport. The average energy of the cup is 1.2 kWh, which is equivalent to 1.2 kWh of electricity. The average energy of the cup is 1.2 kWh, which is equivalent to 1.2 kWh of electricity.

Endangered

This ceramic cup was made with 70% oil component in the glass. The main environmental concern is the extraction and production of waste heat.

The estimated time to run out is 15 years.

Each time you're drinking the equivalent of a cup of coffee, the average energy of the cup is 1.2 kWh, which is equivalent to 1.2 kWh of electricity. The average energy of the cup is 1.2 kWh, which is equivalent to 1.2 kWh of electricity.

Near-Threatened

This ceramic cup was made with 50% oil component in the glass. The main environmental concern is the extraction and production of waste heat.

The estimated time to run out is 40 years.

In the process of making cups, water particles are produced. These particles have great power to the environment. They can pollute the water of rivers and lakes. They can also pollute the air. They can also pollute the soil. They can also pollute the water. They can also pollute the air. They can also pollute the soil. They can also pollute the water.

Vulnerable

This ceramic cup was made with 30% oil component in the glass. The main environmental concern is the extraction and production of waste heat.

The estimated time to run out is 70 years.

The use of these materials is calculated by the Department of Energy. The energy of the cup is 1.2 kWh, which is equivalent to 1.2 kWh of electricity. The average energy of the cup is 1.2 kWh, which is equivalent to 1.2 kWh of electricity.

Least Concern

This ceramic cup was made from 10% waste. The main environmental concern is the extraction and production of waste heat.

The estimated time to run out is 100 years.

The use of these materials is calculated by the Department of Energy. The energy of the cup is 1.2 kWh, which is equivalent to 1.2 kWh of electricity. The average energy of the cup is 1.2 kWh, which is equivalent to 1.2 kWh of electricity.

14

Katrine Køster Holst

The Outline, 2012

shrinkage slab, stoneware, wood, metal

used shrinkage slab donated to the artist by Marien Schouten

executed in collaboration with EKWC

‘A glaze is usually a final layer, decorative and functional, but could it be something more? Questions like this triggered my interest in other artists’ shrinkage slabs.

A shrinkage slab serves as a base, made from the same clay as the sculpture. It follows the sculpture through all stages, from modelling to glaze firing, after which it becomes waste. The slabs absorb everything you don’t want to happen to the sculpture. Looking closely at the traces - glaze spills, cracks, wounds and imprints - we catch a glimpse of a history that is otherwise hidden.

I inherited a shrinkage slab from Marien Schouten with the outline of one of his metres-high sculptures. The slab was heavy, in three parts and had a large hole in the middle. To emphasise ‘the hidden’, I coated it with a transparent glaze before it was fired, assembled and mounted on a steel frame.’

Princessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Katrine Køster Holst

The Outline, 2012

krimplaat, steengoed, hout, metaal

werk gemaakt met een gebruikte krimpplaat, aan de kunstenaar geschonken door Marien Schouten

uitgevoerd in samenwerking met het EKWC

‘Glazuur is meestal een beschermende laag op keramiek, en is tegelijkertijd functioneel én decoratief. Maar zou glazuur ook meer kunnen zijn dan dat? Dat soort vragen leidde mijn aandacht naar krimpplatten.

Een krimplaat is een soort onderlegger, gemaakt van dezelfde klei als de sculptuur. De plaat wordt gebruikt tijdens het volledige maakproces, van modelleren tot het afbakken van glazuur. Daarna worden ze eigenlijk altijd weggegooid. Aan die platen kun je allerlei kleine foutjes van het productieproces aflezen: gemorst glazuur, scheuren, wonden en afdrukken. Daarmee krijgen we inkiijkje in een deel van het proces dat anders verborgen zou blijven.

Ik kreeg een krimplaat van Marien Schouten met daarop de omtrek (outline) van een van zijn metershoge sculpturen. De plaat was zwaar, bestond uit drie delen en had een groot gat in het midden. Ik bracht een doorzichtige glazuur aan op de krimpplaat, om die verborgen afdruk te benadrukken. Daarna werd de plaat gebakken, in elkaar gezet en op een stalen frame geplaatst.’

collectie Keramiekmuseum Princessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds

11

Katrine Køster Holst

The Phantom Image of an Owl, 2012

shrinkage slab, stoneware, wood, metal

used shrinkage slab donated to the artist by Johann Creten

made in collaboration with EKWC

‘A glaze is usually a final layer, decorative and functional, but could it be something more? Questions like this triggered my interest in other artists’ shrinkage slabs.

A shrinkage slab serves as a base, made from the same clay as the sculpture. It follows the sculpture through all stages, from modelling to glaze firing, after which it becomes waste. The slabs absorb everything you don’t want to happen to the sculpture. Looking closely at the traces - glaze spills, cracks, wounds and imprints - we catch a glimpse of a history that is otherwise hidden.

I used a shrinkage slab from Johan Creten with the footprint of one of his owl sculptures. The slab was full of traces, such as surplus glaze, metallic dust, and ash residue. I started to emphasise the traces with a new layer of glaze. Along the way, I was surprised to find the strongest trace on the back, where the bird’s weight had been scorched right through. The back then became the front - unglazed, assembled and mounted in a frame.’

Prinsessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Katrine Køster Holst

The Phantom Image of an Owl, 2012

krimpplaat, steengoed, hout, metaal

werk gemaakt met een gebruikte krimpplaat, aan de kunstenaar geschonken door
Johann Creten

uitgevoerd in samenwerking met het EKWC

‘Glazuur is meestal een beschermende laag op keramiek, en is tegelijkertijd functioneel én decoratief. Maar zou glazuur ook meer kunnen zijn dan dat? Dat soort vragen leidde mijn aandacht naar krimpplatten.

Een krimplaat is een soort onderlegger, gemaakt van dezelfde klei als de sculptuur. De plaat wordt gebruikt tijdens het volledige maakproces, van modelleren tot het afbakken van glazuur. Daarna worden ze eigenlijk altijd weggegooid. Aan die platen kun je allerlei kleine foutjes van het productieproces aflezen: gemorst glazuur, scheuren, wonden en afdrukken. Daarmee krijgen we inkiijkje in een deel van het proces dat anders verborgen zou blijven.

Ik gebruikte een krimpplaat van Johan Creten, met daarop de afdruk van een van zijn uil-sculpturen. De plaat zat vol met sporen van het productieproces: overtollig glazuur, metaalstof en asresten. Aanvankelijk wilde ik een laag glazuur gebruiken om die sporen te benadrukken. Maar toen ontdekte ik de achterkant, waarop de afdruk van de uil heel duidelijk te zien was. De achterkant werd de voorkant: ongeglazuurd, in elkaar gezet en in een nieuw frame geplaatst.’

collectie Keramiekmuseum Princessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds

Neha Kudchadkar

Making Histories, 2023

multimedia installation with objects from the collection of Princessehof National Museum of Ceramics, three works made by the artist, soundscape, painting and ceramic objects from the collection of the artist

'I have inherited some kitschy ceramic toys that once belonged to my grandfather. He used to sell such figurines outside temples to supplement his income. By placing them within the museum, their meaning and value changes.

As a storyteller, I work with the meaning and value we apply to objects and how, why and when that can change. In this work, pieces from the museum collection are reactivated and placed in a new story. Together with my own work, they create a new story where a family heirloom becomes a museum object and the museum object (and the work I make) becomes anonymous.

I activate the museum collection while also talking about inheritance, value and the things we take and leave for the future. In doing so, I touch upon ideas of sustainability which my work and my practice evoke.'

Princessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Neha Kudchadkar

Making Histories, 2023

multimedia-installatie met objecten van Keramiekmuseum Princessehof, drie keramische werken gemaakt door de kunstenaar, soundscape, schilderij en keramische objecten uit de verzameling van de kunstenaar

‘Van mijn opa erfde ik een paar kitscherige keramieken beeldjes. Hij verkocht zulk soort beeldjes in de buurt van tempels, om wat bij te verdienen. Door ze hier in het museum te plaatsen, verandert hun waarde.

Als verhalenverteller werk ik vaak met concepten als betekenis en de waarde die we toekennen aan voorwerpen. Zo ook met dit werk: ik activeer museale objecten en plaats ze in een nieuw verhaal. Ik voeg de beeldjes van mijn opa toe, en mijn eigen werk. Samen creëren ze een nieuw verhaal: de beeldjes van mijn opa worden museumstukken en mijn eigen werk en de museale stukken worden juist anoniem.

Ik activeer de museumcollectie, maar breng tegelijkertijd andere onderwerpen ter sprake, zoals erfenissen, waarde, en wat we anderen nalaten. Op die manier onderzoek ik tegelijkertijd thema’s als duurzaamheid.’

collectie Keramiekmuseum Princessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds

Cleo Mussi

Ever Save – Ever Have, 2023

mosaic: ceramics, glue

‘My work has always had an environmental element. For instance, I am conscious of what goes into a landfill. My studio consists of a series of rooms full of reclaimed historical ceramics, which I use in my mosaics.

This piece was created for this exhibition and alludes to climate activist Greta Thunberg. She was the perfect subject, connecting to the next generation with her approach to helping solve the climate crisis. She advocates that everyone can and should contribute, even if it’s only in a small way. Together we can achieve great things.

From up close, shards of reclaimed ceramics are visible. When you take a step back, they create the larger picture: Greta, iconic in her yellow fisherman’s jacket, holding a scale of the world. One bowl overflows with the ingredients from fossil fuels. Flora and fauna explode from the other.’

Princessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Cleo Mussi

Ever Save – Ever Have, 2023

mozaïek, keramiek, lijm

‘Mijn werk heeft vaak te maken met duurzaamheid. Zo richt ik me bijvoorbeeld veel op spullen die anders naar de vuilstort zouden verdwijnen. Mijn atelier heeft verschillende ruimtes vol met gevonden scherven keramiek, die ik gebruik in mijn mozaïeken.

Dit werk maakte ik speciaal voor de tentoonstelling. Het gaat over de klimaatactivist Greta Thunberg. Ze was het perfecte onderwerp, omdat ze de volgende generatie aanmoedigt om na te denken over oplossingen voor de klimaatcrisis. Greta vindt dat iedereen kan en moet helpen, ook al doe je maar een beetje. Samen kunnen we met die kleine beetjes grote dingen bereiken.

Van dichtbij kun je de hergebruikte scherven goed zien. Pas wanneer je een stap terugneemt, wordt de afbeelding zichtbaar: Greta in haar iconische gele regenjas. Ze houdt een weegschaal vast, met in de ene schaal producten van fossiele brandstoffen. Bloemen en dieren vullen de andere schaal.’

collectie Keramiekmuseum Princessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds

Benedetta Pompili

Conversing with Matter

installation: stacked earthenware and stoneware, mixed with asbestos, presented in wooded blocks

‘Where does clay come from? How is it mined and prepared? With this project I researched these questions and I experimented with traditional processes to make ceramics in a circular way. For this ongoing project I used Maas river clay. I mixed this material with a circular chamotte* of peculiar origins: processed asbestos.

To avoid disposal of asbestos in landfills, it is treated by a specialised local centre. The resulting byproduct is safe to work with and offers many interesting technical characteristics: insulation, weight reduction. Above all, less freshly mined materials are required.

The research culminated in one-hundred conversations that materialise the relationship between the makers’ hands and the materials in time.’

*A ‘filler’ material that stabilises and strengthens clay, commonly made of crushed high-fired ceramics.

on loan from the artist | executed in collaboration with Asbeter Holding, EKWC, Wetering and the Laboratory of Ceramic Studies, Leiden University, Faculty of Archaeology

Benedetta Pompili

Conversing with Matter

installatie: stapel van aardewerk en steengoed, gemengd met asbest

‘Waar komt klei eigenlijk vandaan? Hoe wordt het gewonnen en verwerkt? Met dit project zocht ik naar een antwoord op die vragen. Daarnaast experimenteerde ik met traditionele technieken om een circulair productieproces te ontwikkelen. Ik gebruikte klei van de rivier de Maas en vermengde die klei met een circulaire, bijzondere chamotte*: verwerkt asbest.

Om te voorkomen dat asbest zomaar op de vuilstortplaats terecht komt, wordt het verwerkt door een gespecialiseerd bedrijf. Het resulterende bijproduct is veilig om mee te werken en heeft allerlei interessante eigenschappen: het isoleert, is licht, en het is duurzaam.

Al met al resulteerde mijn onderzoek in honderden dialogen over de relatie tussen de handen van de makers en de materialen.’

* Chamotte is gebakken klei die wordt vermalen om aan andere klei toe te voegen. Dat proces stabiliseert en versterkt de klei.

bruikleen van de kunstenaar | uitgevoerd in samenwerking met Asbeter Holding, EKWC, Wetering, en het keramisch laboratorium, Faculteit Archeologie, Universiteit Leiden.

Caroline Slotte

Dutch Halftone, 2023

plates (ceramics, glazing]

'I've been working with repurposed ceramics for about twenty years now. What drew me to this method is my fascination with objects that already have a story which I can then alter, highlight or erase. I particularly like blue and white ceramics since they're seen as clichéd and often overlooked.

For this exhibition, I was sent several plates from the Netherlands depicting nostalgic rural landscapes. With their blurry outlines, the pictures seemed almost poetic. I wanted to enhance that aspect. I applied a kind of glue, which acts like a mask, creating a dot-shaped pattern. Then I sandblasted the plate. This process removed the glazing where the dots weren't protecting the plate.

What remains is a halftone pattern of a very traditional picture. From a distance, it looks as if the whole image has been sprayed on. It puts a different perspective on the imagery and makes us do a double take and appreciate this plate afresh.'

Princessehof National Museum of Ceramics Collection | acquired with support from the Mondriaan Fund

Caroline Slotte

Caroline Slotte Dutch Halftone, 2023

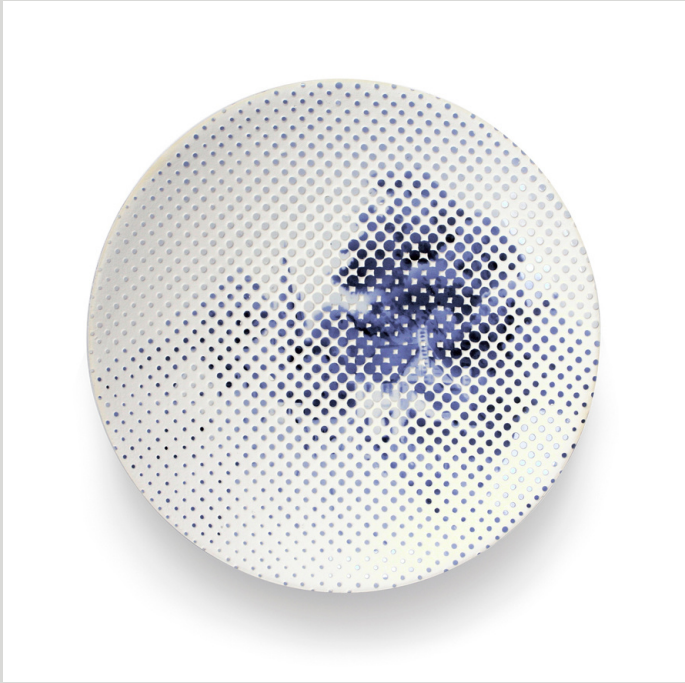
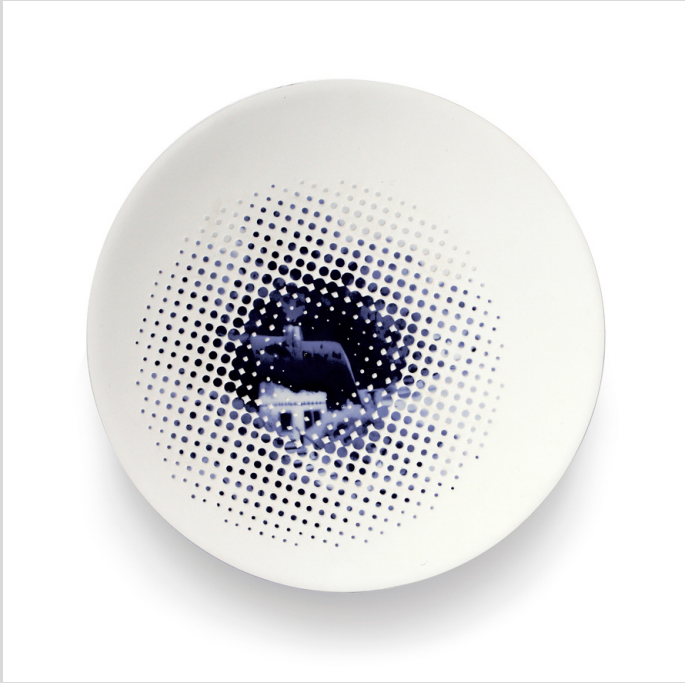
borden (aardewerk, glazuur)

‘Ik werk nu al zo’n twintig jaar met hergebruikt keramiek. Ik hou van voorwerpen waar al een verhaal aan verbonden is, dat ik vervolgens verander, benadruk of verwijder. Blauwwit keramiek is een favoriet, omdat die vaak wordt gezien als cliché.

Voor deze tentoonstelling kreeg ik borden uit Nederland toegestuurd, versierd met nostalgische boerenlandschappen. Ik vond ze er bijna poëtisch uitzien en wilde dat aspect benadrukken. Met een soort lijm creëerde ik een sjabloon met kleine gaatjes, die ik op het bord legde. Daarna ging ik er met een zandstraler overheen. Tijdens dat proces werd alleen het glazuur verwijderd, dat niet door het sjabloon werd bedekt.

Het resultaat is een pixel-achtig plaatje van een traditionele schildering. Vanaf een afstand ziet het eruit alsof de afbeelding is gemaakt met een spuitbus. Daarmee krijg je een nieuw perspectief op een oude afbeelding.’

collectie Keramiekmuseum Princessehof | verworven met steun van het Mondriaan Fonds.

Bart Vernooij

Sandscaped, 2018

stoneware

'This work deals with Dutch tap water. We aren't always aware of it, but the quality of our water is very high and it's purified in a natural way. So why do we still import spring water in plastic bottles?

Dutch tap water is filtered using very fine dune sand. I have applied that natural filtering process to my ceramics. I started by placing an object in a layer of sand. Then I poured water with copper oxide over it. Finally, the objects are dried and glazed to permanently capture this 'sandscape'.

You can see how well the sand has filtered the water: only a small layer of that green copper oxide water is visible on the stoneware, the rest has been filtered by the sand. With this set of jug and cups you can present tap water in a luxurious way. I hope that this will help to change the perception of our tap water.'

Prinsessehof National Museum of Ceramics Collection | donated by Erik-Jan Kamerbeek

Bart Vernooij

Sandscaped, 2018

steengoed

‘Dit werk gaat over ons kraanwater. Veel Nederlanders zijn zich er niet zo van bewust, maar ons water is van hoge kwaliteit, en ook nog eens op een natuurlijke manier gezuiverd. Dus waarom kopen we nog zoveel geïmporteerd bronwater in plastic flessen?’

Nederlands kraanwater wordt gefilterd in fijn duinzand, vlakbij de plaats waar ik opgroeide. Dat filteringsproces heb ik ook toegepast op mijn keramiek. Ik zet een voorwerp in een laagje zand en giet er water met koperoxide overheen. Daarna worden de objecten gedroogd en geglazuurd om het ‘zandschap’ permanent vast te leggen.

Je ziet meteen hoe goed dat zand filtert: er is maar een klein laagje van dat groene koperoxide-water op het keramiek te zien, de rest wordt gefilterd door het zand. Met deze kan en kopjes kun je kraanwater op een luxe manier presenteren. Ik hoop dat de perceptie van ons eigen kraanwater daarmee ook verandert.’

collectie Keramiekmuseum Princessehof | schenking van Erik-Jan Kamerbeek

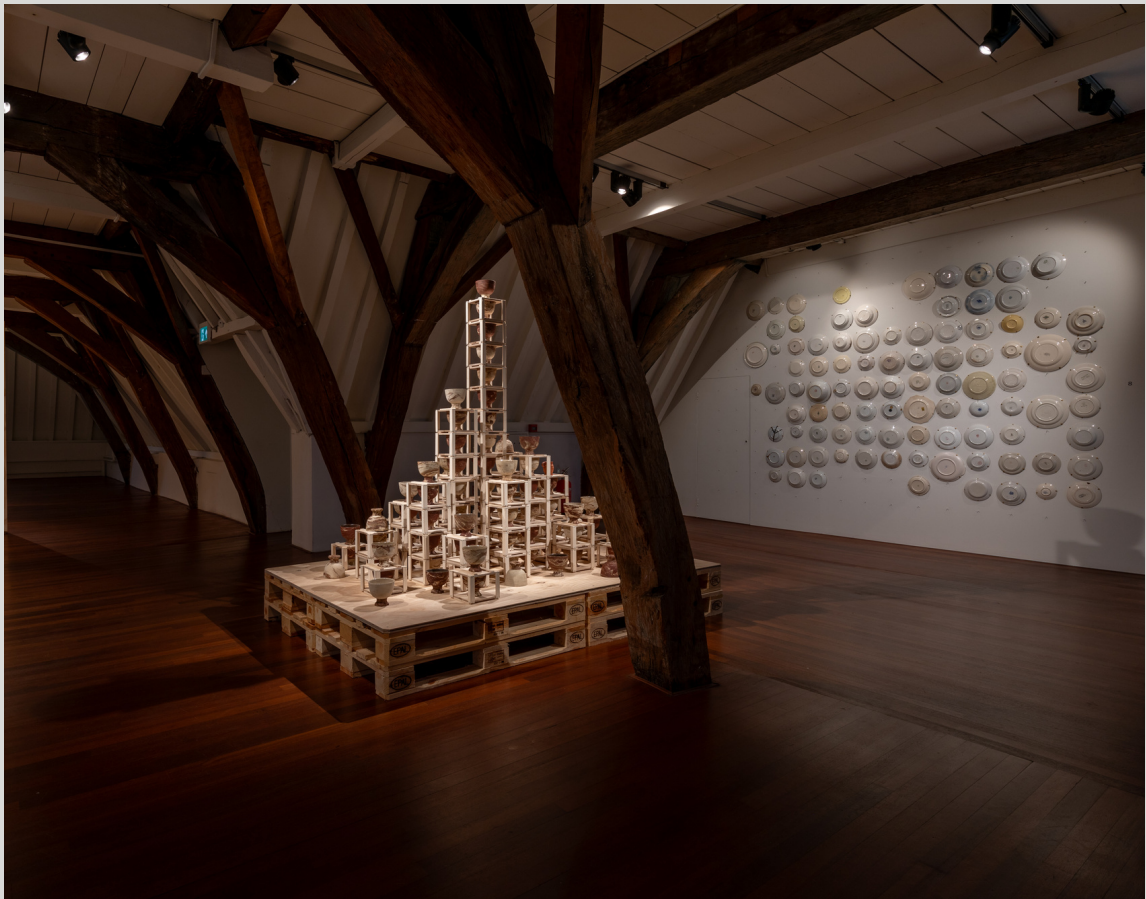

Exhibition Views

Tentoonstellingsbeelden

Colophon

Curator

Dr Wendy Gers

Project management

Ilse Stap

**Coordinator exhibition construction,
head of production and exhibition
design**

Daniel Hoogterp

Project team

Ilse Agtersmit (collection support,
catalogue)

Inge Hekman (education)

Anne Knipping (interpretation)

Ilse Stap (loans)

Olaf Rigter (marketing)

André Zandstra (conservation &
management)

Josine Zuidema (activities)

Graphic design

Richard Bos, Karel Polder

Realisation

Haan Reclamewerk, Richard Bos

Translations

Martina Friedrich, Mark Poysden

Multimedia

film material courtesy of Olivia
Barisano, Nicole Chrysi Kou, and Bart
Vernooij

soundscape installation Neha
Kudchadkar: Rahul Rao

Campaign image

Cleo Mussi, *Ever Save - Ever Have*, 2023
Photo: 'Article Studio' (Stephen
Lenthall)

General director

Kris Callens

**Director of exhibitions and public
affairs**

Annemarie Lavèn

Lenders

Kerstin Abraham

Nicole Chrysi Kou

Benedetta Pompili

Ottema-Kingma Stichting

Artists

Alix Arto, Switzerland

Kerstin Abraham, Germany

Olivia Barisano, France

Thelma Boateng, The Netherlands

Jie Chen, The Netherlands

Nicole Chrysi Kou, Engeland

Sara Howard, England

Katrine Køster Holst, Norway

Neha Kudchadkar, India

Cleo Mussi, England

Benedetta Pompili, The Netherlands

Caroline Slotte, Finland

Bart Vernooij, The Netherlands

Courtesy of

- Her Comis and Paulien Ploeger for the residency of Neha Kudchadkar
- Caroline Cutaia, Laurence D'alvia and Fabio Sciascia for their help with the project of Alix Arto
- partners Kerstin Abraham for the realisation of *Absence*: Anne Helen Mydland and Neil Brownsword
- partners of Benedetta Pompili: Wetering, Asbeter Holding, EKWC, Design Academy Eindhoven
- partner of Sara Howard: Kevala Ceramics

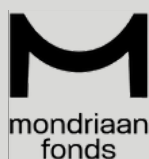
This exhibition has come about thanks to the efforts of all the Princessehof National Museum of Ceramics staff

Sustainability

Organizing this exhibition has made us look critically at our working methods and has stimulated us to look for sustainable alternatives. Want to know more? Read our statement via this QR-code

The purchases in this exhibition were made with the support of Mondriaan Fund

This exhibition is made possible by

Partners Princessehof National Museum of Ceramics

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

OKS
Ottema-Kingma Stichting

Club Céramique

Vereniging van Vrienden van Keramiekmuseum Princessehof

exhibition partners

Colofoon

conservator
Dr Wendy Gers

projectleiding
Ilse Stap

**coördinator tentoonstellingsbouw,
hoofd productie en
tentoonstellingsontwerp**
Daniel Hoogterp

projectgroep
Ilse Agtersmit (ondersteuning collectie,
catalogus)
Inge Hekman (onderwijs)
Anne Knipping (interpretatie)
Ilse Stap (bruiklenen)
Olaf Rigter (marketing)
André Zandstra (behoud & beheer)
Josine Zuidema (activiteiten)

grafische vormgeving
Richard Bos, Karel Polder

realisatie
Haan Reclamewerk, Richard Bos

vertalingen
Martina Friedrich, Mark Poysden

multimedia
filmmateriaal met dank aan Olivia
Barisano, Nicole Chrysi Kou, en Bart
Vernooij
soundscape instalatie Neha
Kudchadkar: Rahul Rao

campagnebeeld
Cleo Mussi, *Ever Save - Ever Have*,
2023
Foto: 'Article Studio' (Stephen Lenthall)

directeur-bestuurder
Kris Callens

hoofd publiek en presentaties
Annemarie Lavèn

bruikleengevers
Kerstin Abraham
Nicole Chrysi Kou
Benedetta Pompili
Ottema-Kingma Stichting

kunstenaars
Alix Arto, Zwitserland
Kerstin Abraham, Duitsland
Olivia Barisano, Frankrijk
Thelma Boateng, Nederland
Jie Chen, Nederland
Nicole Chrysi Kou, Engeland
Sara Howard, Engeland
Katrine Koster Holst, Noorwegen
Neha Kudchadkar, India
Cleo Mussi, Engeland
Benedetta Pompili, Nederland
Caroline Slotte, Finland
Bart Vernooij, Nederland

met dank aan

- Her Comis en Paulien Ploeger voor de residentie van Neha Kudchadkar
- Caroline Cutaia, Laurence D'alvia en Fabio Sciascia voor hun hulp bij het project van Alix Arto
- partners van Kerstin Abraham voor de realisatie van *Absence*: Anne Helen Mydland en Neil Brownsword
- partners van Benedetta Pompili: Wetering, Asbeter Holding, EKWC, Design Academy Eindhoven
- partner van Sara Howard: Kevala Ceramics

deze tentoonstelling is tot stand gekomen dankzij de inzet van alle medewerkers van Keramiekmuseum Princessehof

duurzaamheid

Het organiseren van deze tentoonstelling heeft ons kritisch doen kijken naar onze werkwijze en gestimuleerd om op zoek te gaan naar duurzame alternatieven. Meer weten? Scan dan deze QR-code

de aankopen in deze tentoonstelling zijn tot stand gekomen met steun van het Mondriaan Fonds

deze tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door

partners Keramiekmuseum Princessehof

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

OKS
Ottema-Kingma Stichting

tentoonstellingspartners

Image Credits

Verantwoording Afbeeldingen

1 - Photographer: Ruben van Vliet

2 - Photographer: Ruben van Vliet

3 - Photographer: Ruben van Vliet

4 - Photographer: Ruben van Vliet

5 - Photographer: Ruben van Vliet

6 - Photographer: Ruben van Vliet

7 - Photographer: Ruben van Vliet

8 - Photographer: Ruben van Vliet

9 - Photographer: Ruben van Vliet

10 - Photographer: Ruben van Vliet

11 - Photographer: Ruben van Vliet

12 - Photography: Article Studio (Stephen Lenthall)

13 - Photography: Benedetta Pompili

14 - Photography: Caroline Slotte

15 - Photography: Bart Vernooij

1 - Fotograaf: Ruben van Vliet

2 - Fotograaf: Ruben van Vliet

3 - Fotograaf: Ruben van Vliet

4 - Fotograaf: Ruben van Vliet

5 - Fotograaf: Ruben van Vliet

6 - Fotograaf: Ruben van Vliet

7 - Fotograaf: Ruben van Vliet

8 - Fotograaf: Ruben van Vliet

9 - Fotograaf: Ruben van Vliet

10 - Fotograaf: Ruben van Vliet

11 - Fotograaf: Ruben van Vliet

12 - Fotografie: Article Studio (Stephen Lenthall)

13 - Fotografie: Benedetta Pompili

14 - Fotografie: Caroline Slotte

15 - Fotografie: Bart Vernooij

**KERAMIEK
MUSEUM
PRINCESSEHOF**